

Dr. Antalóczi Lajos

(Tiszaeszlár, 1947–Eger, 2000)

Monsignore, várhattál volna még néhány évet, év-tizedet, mert sok munkád lenne még ezen a Földön. Fontos feladat várhat odaát, ha az Úr ilyen hirtelen szólított magához. Kellettél volna még, mert a mi papunk voltál kétszeresen is. Először az Úr felkent szolgáljaként jöttél hívásainkra, és végezted a szertartásokat: Te temetted el Szentmihályit, később Fülöp Gézát és másokat is. Mert lassan kialakult szakmánkban az az önbecslő tudat, hogy nem mindegy, utolsó utunkon kivel osztjuk meg végső perceink méltóságát, kivel vagyunk együtt, és ki ajánlja lelkünket az Úrnak. De papunk voltál a szónak magasabb értelmében is: lélekvezetőnk voltál a hit és kételyeink dolgában, meggyőződésünk és kétségeink útvesztőiben. A Te tekinteted a hit horizontjával tágtított tudományra

szégeződött – ahogyan e szavakat a Fides et ratio használja – vagy a tudománnyal szilárdított hit tág tartományaira. Az emberi ittlétnek ez a két arca Benned nemcsak megbékélt, hanem erősítette egymást.

Hited azonban nem elvont tételek rendjén alapult, szívmenengető közelségbe hoztad legendás Mária-tiszteletteddel. Írtál sokat az Istenanyáról, zárandokoltál nyomában, s azt tekintetted követendőnek, amilyen Mária volt, és amit a gyarló emberek a tökéletesség és tisztesség keresésében Máriaként képzelnek el. Amikor betegséged idején meglátogattalak, kórházi ágyad mellett a Napbaöltözött Asszony képe volt. A Mária-kultuszban találtad meg saját tanításod magvát, le is írtad: lényege az életadás.

Hivatásod is kettő volt, mégis egy, hiszen az volt a természetes számodra, hogy könyvvel, könyvtárral is lehet pasztorálni; sőt, a lelkek igaz gondozása szóval, megszólítással és könyvvel érhet célba. Hogyan is szól az írás?

In principio erat Verbum. Kezdetben volt a Szó, az Ige. Az Ige pedig írássá rögzült és könyvbe burkolódzott. Azért, hogy bármikor messzebbre zenghessen. És így lakozik miköztünk. Aki könyvet pusztít, mellőz tehát, aki könyvtárat sorvaszt, az az Istent káromolja. Templom a könyvtár, ahogyan Te gondoltad.

Hit és tudás, a könyvbe szilárdult szó ereje és a könyvtárak szellemi fényessége nem mindig és nem mindenütt oldódott egységbe, hanem csak ott, ahol az Ige, a Logosz sugárzása útnak indult. A Logosznak, aki volt már az idő kezdete előtt. Hit, tudás, Európa hármassága eddig mindent legyőzött, e szilárd alapról tudtál Te is dacolni a mi kultúránk pusztítóival. Könyvtárad a diktatúra idején Egerben, a líceum épületében, amelyet a rombolók egyik támaszpontjukká kívántak tenni,

a város szívében mutatta fel Európát a teljes könyvtári nyilvánossággal: miközben Ti, a könyvtár hivatott szolgálai csak a cselédlépcsőn járhattatok. Hol vannak már azok, akik a mi kultúránk feledtetésére szövetkeztek? Emléküket lassan elfedi az idő, csak hátrahagyott roncsaikkal kell még küzdenünk és a rontással, amelyet a lelkekben okoztak.

A Te értékeid nagyon messziről és nagyon mélyről származnak. Mégsem a mumifikált múltat idézik egy túlszabályozott, mégis a relativizmusra épített jelen számára. Hanem olyan fához hasonlíthatók, amelynek erős gyökerei a táplálékot a múltból kapják, de amely lombzatát már a jövőben bontja szét.

Ennek kicsiny, ám beszédes jele, hogy nálad a nemzeti kincsként számon tartott könyvértékekkel békében fért össze a modern technika, hiszen egyike voltál azoknak, akik könyvtárukat a mai technikára alakították át. Sajnos nem olyan gyorsan, ahogy szeretted volna. A lényeg megmaradt számodra: a szó, a szellem szólhat ugyan papiruszról, papírról, képről, mágneses anyagról, az üzenet ugyanaz marad; csak hogy egy számítógéptől a hálózatokon át még messzebbre zenghet.

Magad körül olyan szellemet árasztottál, amely emberi közvetlenséggel, vidámsággal párosította az elemző és kritikai magatartást. De kerülte a patetikus formalításokat. Szívesen jöttünk hozzád. Emlékszem esti beszélgetésekre, ilyenkor kis udvarodon gyűltünk össze barátok, pályatársak és vitázók. Az elhaló tűz paraszából szálló szikrák összeolvadtak a kelő csillagok fényével; a beszélgetésekben gyakran idéztél Prohászka Ottokárt. Aki szintén pap volt és tudós. Mert mindig voltak elhivatottak. Voltak elődeid, és lesznek követőid. Ameddig a hit, tudás és az európai hagyatékú szellem hármassága adja az emberi élet értelmét.

Monsignore, viszontlátásra!

Horváth Tibor